

MARK HODDER

BURTON &
SWINBURNE

PODIVNÁ
ZÁLEŽITOST
SE SKÁKAJÍCÍM
JACKEM

TRIFID

Mark Hodder

Podivná záležitost se Skákajícím Jackem

*Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována,
rozmnožována ani jinak šířena bez písemného
souhlasu vydavatele.*

The Strange Affair of Spring Heeled Jack

Copyright © 2010 by Mark Hodder

All rights reserved.

Translation © Marek Drda, 2013

Cover illustration © Jon Sullivan

© Stanislav Juhaňák – Triton, 2014

ISBN 978-80-7387-730-9

Stanislav Juhaňák – TRITON, Vykáňská 5, 100 00 Praha 10
www.tridistri.cz

PODIVNÁ
ZÁLEŽITOST
SE SKÁKAJÍCÍM
JACKEM

Mark Hodder

Burton & Swinburne

Podivná záležitost se Skákajícím Jackem

Případ mechanického muže

Cesta do Měsíčních hor

(pracovní název, připravujeme)

The Secret of Abdu El-Yezdi

The Return of the Discontinued Man

MARK HODDER

BURTON &
SWINBURNE

PODIVNÁ
ZÁLEŽITOST
SE SKÁKAJÍCÍM
JACKEM

Věnováno mému otci
Michaelu Johnu Hodderovi

Poděkování

Tento román by možná nikdy nevyšel bez důvěry a nadšení Emmy Barnesové a Loua Anderse. Bez povzbuzování a neochvějně pozitivního přístupu George Manna bych jej možná ani nenapsal. A nebýt vlivu geniálního Mikea Moorcocka, snad by mě byl ani nenapadl. Srdečné díky všem.

Také bych rád vyjádřil svůj vděk Saladinu Ahmedovi za pomoc s arabštinou a Stéphanu Rouvilloisovi za pomoc s francouzštinou.

Po celou dobu, co jsem na tomto projektu pracoval, jsem měl po ruce knihu Mary S. Lovellové *A Rage to Live*. Životopisů sira Richarda Francise Burtona existuje spousta, ale tenhle je podle mě zdaleka nejlepší.

Yolandě Lermaové: Děkuji, že jsi byla tak trpělivá, stála jsi při mně a krmila mě!

A konečně, „slavná jména“ vystupující v knize patří národním hrdinům, kteří hluboce ovlivňují britského ducha. V tomto románu jsem jim v nadsázce nemilosrdně pošlapal pověst a udělal z nich něco, čím rozhodně nebyli. Učinil jsem tak s jistotou, že jejich velikosti svými hrátkami ani trochu neublížím.

ČÁST PRVÁ

VE KTERÉ AGENT DOSTÁVÁ ÚKOL
A DOJDE NA VYŠETŘOVÁNÍ ZÁHAD

Známá chyba je lepší než neznámá pravda.

arabské přísloví

Kapitola 1

OZVĚNY AFRIKY

**Vše, co ti život postaví do cesty, je příležitost.
Nezáleží na tom, jak je to obtížné.
Nezáleží na tom, jak tě to znepokojuje.
Nezáleží na tom, jak je to nepřekonatelné.
Nezáleží na tom, co si o tom myslíš.
Je to příležitost.**

libertinská propaganda

„Proboha! On se střelil!“

Sir Richard Francis Burton klopytavě couvl a zhroutil se do křesla. Zpráva, kterou mu předal Arthur Findlay, se snesla k zemi. Ostatní muži odvraceli pohled, sedali si, prohlíželi si nehty a pohrávali si s límečky svých košil; cokoli, jen aby se nemuseli dívat na ohromného kolegu.

Isabel Arundellová stála na prahu „oblékárny“, skryta za pootevřenými dveřmi, a viděla, jak se jejímu milému šokem rozšířily zorničky tmavých a obvykle pronikavých očí, najednou plných zranitelnosti. Občas prudce pohnul ústy, jako by se pokoušel rozžvýkat a polknout něco těžko stravitelného. Nejraději by se k němu byla bývala rozběhla, aby ho utěšila a zeptala se, co je to za zprávu, která mu tak ublížila, aby ji zvedla ze země a přečetla si ji, aby zjistila, kdo se to střelil. Jenže takové představení před malou sešlostí by bylo nepatřičné, nehledě na to, že by jí Richarda uvedla do rozpaků. Vždyť to byl právě on, kdo stál pokaždé pevně na nohou, ať byla situace sebehroziivější. O jeho citlivosti věděla jen Isabel a ta by nikdy nepřipustila, aby jí kvůli ní odhalili i ostatní.

Mnoho lidí – většinou ti, kteří mu přezdívali „Rufián Dick“ – považovalo Burtonovu nemilosrdnou pohlednou tvář za odraz jeho skutečné povahy. Nikdy by je ani nenapadlo, že Richard o sobě mívá pochybnosti. Ačkoli kdyby ho teď spatřili

tak otřeseného, možná by si s překvapením uvědomili, že to i přes vzpurný knír a rozeklaný vous není až takový zloduch, jak vypadá.

Nahlédnout za tak působivou masku nebylo snadné.

Výbor sice usedl ke stolu teprve před chvilkou, ale když sir Roderick Murchison, předseda Královské zeměpisné společnosti, uviděl Burtonův zmučený výraz, dospěl k rozhodnutí.

„Udělejme si chvilku přestávku,“ zamumlal.

Burton vstal a nesouhlasně zvedl ruku. „Prosím vás, pánové,“ zašeptal chraptivě, „pokračujte ve schůzi. Plánovanou debatu budeme muset pochopitelně zrušit, ale pokud mi dáte půl hodinky, snad si dokážu uspořádat poznámky a připravit krátkou přednášku o údolí Indu, abychom nezklamali lidi.“

„To jste moc hodný, sire Richarde,“ odvětil sir James Alexander, jeden z členů výboru. „Ale určitě to pro vás představovalo strašnou ránu. Kdybyste snad raději...“

„Jen mi dejte třicet minut na přípravu. Vždyť už zaplatili vstupné.“

„Nuže dobrá. Děkujeme vám.“

Burton se otočil a nejistě přešel ke dveřím, prošel jimi, zavřel za sebou a lehce se kymáčeje stanul před Isabel.

Měřil pět stop a jedenáct palců, a i když sám toho palce, který mu do šesti stop scházel, litoval, ostatním díky širokým ramenům, hlubokému hrudníku a štíhlé, leč svalnaté postavě připadal dokonce i ve srovnání s mnohem vyššími muži jako obr.

Měl krátké černé vlasy, které si česal dozadu. Kůži měl snědou a ošlehanou větrem, což jeho pravidelným rysům dodávalo poněkud arabského vzhledu, ještě podtrženého výraznými lícními kostmi. Obě je hyzdily jizvy – tu pravou menší, tu levou pak dlouhá a rozeklaná, která mu lehce stahovala oční víčko. Jizvy pocházely od ran, jež mu během nešťastné výpravy do Berbery v Africkém rohu způsobilo vržené kopí, když mu proniklo do tváře a zase z ní vyjelo.

Pro Isabel byly Richardovy jizvy projevem dobrodružného a nebojácného ducha. Burton pro ni po všech stránkách představoval „dokonalého muže“. Byl to divoký a vášnivý romantik, úplně jiní než ti seriózní a emocionálně chladní mužští, kteří se pohybovali v londýnských společenských kruzích. Její rodiče ho považovali za nevhodnou partii, jenže Isabel věděla, že žádného jiného by milovat nemohla.

Vklopýtal jí do náruče.

„Co tě tak trápí, Dicku?“ zalapala po dechu, objímajíc ho kolem ramen. „Co se stalo?“

„John se střelil!“

„Ach ne!“ vykřikla. „Je mrtvý?“

Burton poodstoupil a utřel si oči do rukávu. „Zatím ne. Ale našel si kulku do hlavy. Isabel, musím teď sestavit přednášku. Můžu se na tebe spolehnout, že zjistíš, kam ho odvezli? Musím ho vidět. Musím se s ním smířit dřív, než...“

„Ale jistě, drahý. Samozřejmě! Hned to zjistím. Ale copak musíš přednášet ty? Nikdo by ti nezazlíval, kdybys to chtěl odvolat.“

„Odpřednáším to. Uvidíme se později, v hotelu.“

„Tak dobře.“

Políbila jej na tvář a odešla. Prošla krátkou chodbou s elegantní mramorovou podlahou, letmo se ohlédla a zmizela dveřmi vedoucími do auditoria. Když se dveře otevřely a zase zavřely, Burton zaslechl, jak lidé za nimi netrpělivě reptají. Ozýval se dokonce i pískot. Už čekali dost dlouho. Chtěli krev, chtěli vidět, jak on, Burton, zostudí a pokoří muže, kterého kdysi považoval za svého bratra: Johna Hanninga Spekea.

„Učíním prohlášení,“ hlas za ním zavrčel. Otočil se a zjistil, že Murchison opustil výbor a stojí po jeho boku. Na předsedově holé hlavě se třpytily kapky potu. Protáhlý obličej měl ztrhaný a bledý.

„Je to... je to moje chyba, sire Rodericku?“ zeptal se chrapavým hlasem Burton.

Murchison se zamračil. „Je vaší chybou, že máte přísná kritéria, zatímco podle výpočtů, které Společnosti předložil John Speke, Nil teče devadesát mil do kopce? Je vaší chybou, že jste erudovaný a sebevědomý diskutér, zatímco Speke dá dohromady sotva dvě slova? Je vaší chybou, že jej ti pleticháři zmanipulovali a obrátili proti vám? Ne, Richarde, vaše chyba to není.“

Burton o jeho slovech chvíli uvažoval a pak řekl: „Mluvte o něm takhle, a přitom jste ho podporoval. Zaplatili jste mu druhou expedici, a mně jste tu mou zamítli.“

„Protože měl pravdu. Navzdory jeho ledabylým měřením, předpokladům a dohadům má výbor pocit, že je pravděpodobné, že Nil skutečně pramení v tom jezeře, které objevil. Prostá pravda ohledně celé té věci, Richarde, zní, že on pramen našel, zatímco vy – nerad to říkám – nikoli. Nikdy jsem toho chlapa,

bůh buď milostiv jeho duši, neměl moc v lásce, jenže osud dal přednost jemu, ne vám.“

Z oblékárny vypochovali členové výboru a zamířili k přednáškovému sálu. Murchison poodstoupil.

„Omlouvám se, Richarde. Musím jít.“

A Murchison se připojil ke svým druhům.

„Počkejte!“ zvolal Burton a vyrazil za ním. „Já bych tam měl být také.“

„To není nutné.“

„Ale je.“

„Dobrá tedy. Pojdme.“

Vstoupili do zaplněného auditoria a za sarkastického pokřikování diváků vystoupili na pódium. Plukovník William Sykes, který debatu moderoval, už na něm byl a nešťastně se pokoušel utišit rušivější příslušníky neklidného davu, zejména ony mnohé novináře – k nimž patřil i záhadný mladý Američan Henry Morton Stanley –, kteří se zřejmě rozhodli, že z události udělají co možná nejzajímavější zprávu. Za Sykesem seděl nahněvaně vypadající doktor Livingstone. Na pódiu seděl i Clement Markham, který si nervózně okusoval nehty. Burton se sesul na židli vedle něj, vytáhl z kapsy malý zápisník a tužku a pustil se do psaní.

Svá místa na pódiu zaujali i sir James Alexander, Arthur Findlay a ostatní zeměpisci.

Dav mručel a posměšně houkal.

„Už bylo načase! Zabloudili jste?“ zavolal jakýsi čtverák. Poznámkou přivítal uznalý řev.

Murchison cosi zamumlal do plukovníkova ucha. Sykes přikývl a ustoupil, aby se připojil k ostatním.

Předseda popošel dopředu, poklepal kotníky na řečnický stupínek a s kamenným výrazem pohlédl do vyčkávajících tváří. Publikum se postupně uklidňovalo a nakonec až na příležitostné zakašlání ztichlo.

„Jednání se opozdilo,“ promluvil sir Roderick Murchison, „a za to se vám musíme omluvit – ale až vám vysvětlím důvod, jistě nám odpustíte. Náš výbor byl těžce zasažen strašlivým neštěstím, jež...“ předseda se odmlčel a odkašlal si, aby se uklidnil. „... jež potkalo poručíka Spekea. Neštěstím, které je, jak vám s bolestí sděluji, bude zajisté stát život.“

Ozval se výbuch konsternovaných a zděšených výkřiků.

Murchison zvedl ruce a zvolal: „Prosím vás, pánové!“

Hluk pomalu ustával.

„V tuto chvíli nemáme mnoho informací,“ pokračoval Murchison, „kromě dopisu bratra poručíka Spekea, který nám před malou chvílí doručil kurýr. Říká se v něm, že se pan poručík včera odpoledne účastnil honu na Fullerově panství poblíž Neston Parku. Ve čtyři hodiny, právě když zlézal zeď, jeho zbraň spustila a vážně ho poranila v oblasti hlavy.“

„A střelil se sám, pane?“ vykřikl kdosi v zadní části sálu.

„Myslíte úmyslně? Nic tomu nenasměňuje!“

„Kapitáne Burtone!“ zahulákal další hlas. „Nestiskl jste tu spoušť vy?“

„Jak se opovažujete, pane!“ zaburácel Murchison. „To je naprosto nepřijatelné. To nestrpím!“

Z publika se přihnala vlna otázek; velká část z nich směřovala k Burtonovi.

Slavný cestovatel vytrhl ze zápisníku stránku, podal ji Clementu Markhamovi, naklonil se k němu a něco mu zamumlal do ucha. Markham pohlédl na papír, vstal, přistoupil z boku k Murchisonovi a cosi mu tiše říkal.

Murchison přikývl.

„Dámy a pánové,“ oznámil, „přišli jste sem, do společenských prostor (tzv. assembly rooms – místa, kde se scházeli příslušníci vyšších společenských tříd; v podstatě jakési kulturní domy Británie 18. a 19. století – pozn. překl.) v Bathu, abyste vyslechli diskusi kapitána Richarda Burtona a poručíka Johna Spekea v otázce pramene Nilu. Já samozřejmě chápu, že byste rádi slyšeli, co té strašlivé nehodě, která jeho kolegu potkala, říká sir Richard, ale sira Richarda toto neštěstí – jak lze očekávat – velice zasáhlo, takže má pocit, že v tuto chvíli mluvit nedokáže. Napsal nicméně krátké prohlášení, které vám nyní přečte pan Clement Markham.“

Murchison odstoupil od pultíku a jeho místo zaujal Markham.

Klidným a pevným hlasem přečetl Burtonův vzkaz: „Muž, kterého jsem kdysi nazýval bratrem, dnes leží vážně zraněn. Rozdílné názory, jež, jak je známo, mezi námi stály od jeho návratu z Afriky, ještě zdůrazňují mou povinnost veřejně vyjádřit svůj upřímný obdiv k jeho charakteru i podnikavosti a šokované zděšení nad tím, že ho potkal takový osud. Prosím vás, abyste se za něj modlili, ať již vyznáváte jakoukoli víru.“

Markham se vrátil na své místo.

Mezi diváky se neozýval ani hlásek.

„Teď bude třicetiminutová přestávka,“ prohlásil Murchison, „a pak vystoupí sir Richard s přednáškou o údolí Indu.“

Mezitím bych vás rád zdvořile požádal, abyste i nadále trpělivě vyčkali, než pozměníme odpolední program. Děkuji vám.“

Vyvedl skupinku cestovatelů a zeměpisců z posluchárny, a když si s Burtonem vyměnil pár stručných a tichých slov, zamířil s nimi se všemi zpátky do oblékárny.

Sir Richard Francis Burton s ochromenou myslí a srdcem překypujícím city kráčel opačným směrem, dokud nedorazil k jedné z čítáren. Naštěstí byla volná. Vstoupil dovnitř, zavřel dveře a opřel se o ně.

Plakal.

„Omlouvám se. Nemohu pokračovat,“ zašeptal sotva slyšitelně.

Mluvil už dvacet minut, přičemž si stěží uvědomoval, co vlastně říká, když slabým, chvějícím se hlasem mechanicky předčítal ze svých deníků. Jeho řeč zpomalovala, až nakonec slova úplně odumřela.

Když Burton vzhlédl, spatřil stovky očí, které jej upřeně pozorovaly, a ve všech byl soucit.

Zhluboka se nadechl.

„Omlouvám se,“ zopakoval hlasitěji. „Dnes nebude žádná diskuse.“

Odvrátil se od davu, hluchý k vykřikovaným otázkám i zdvořilému potlesku, opustil stupínek, protáhl se kolem Findlaye a Livingstonea a prakticky prchl do vestibulu. Požádal šatnářku o svůj svrchník, cylinder i hůl, a když je dostal, spěšně vyšel hlavními dveřmi a po schodech sestoupil na ulici.

Bylo právě po poledni. Po obloze pluly temné mraky; období hezkého počasí posledních dnů pomalu končilo a teplota klesala.

Mávnutím zastavil dvoukolou drožku.

„Kam to bude, pane?“ zeptal se kočí.

„Hotel Royal.“

„Jasně. Naskočte si.“

Burton vyšplhal do kabiny a usedl na dřevěné sedátko. Podlaha byla poseta nedopalky. Cítil utupělost, takže když se kočár rachotivě rozjel přes kočičí hlavy, vůbec nevnímal okolí.

Pokusil se přivolat vzpomínku na Spekea, onoho Spekea časů minulých, kdy mu byl mladý poručík spíš cenným druhem než zapřisáhlým nepřítelem. Burtonova paměť však od-

mítla spolupracovat a zavedla ho zpět k události ležící u kořenů jejich roztržky: k útoku v Berbere před šesti lety.

Berbera, nejvýchodnější cíp Afriky, 19. dubna 1855.

Posledních několik dní na obzoru blýskalo. Vzduch byl vlhký a těžký.

Skupina poručíka Burtona rozbila tábor na skalnatém hřebenu poblíž pobřeží, asi tři čtvrtě míle za městem. Stan poručíka Stroyana byl dvanáct yardů vpravo od stanu podpíraného dvěma tyčemi, o nějž se s poručíkem Hernem dělil Burton. Stan poručíka Spekea stál v podobné vzdálenosti vlevo, oddělen od ostatních vybavením a zásobami expedice, ukrytými pod nepromokavou plachtou.

Nedaleko bylo uvázáno šestapadesát velbloudů, pět koní a dvě muly. Kromě čtyř Angličanů tu bylo osmatřicet dalších mužů: průvodci, strážníci, sluhové i poháněči velbloudů, všichni ozbrojení.

S hrozícím obdobím dešťů se Berbera během minulého týdne prakticky vyliadnila. Vydržela jen jedna arabská karavana, ale když jí Burton odmítl poskytnout doprovod z města – s tím, že raději počká na loď se zásobami, která měla každým dnem dorazit z Adenu –, odešla nakonec i ta.

Teď byla Berbera tichá.

Výprava se uložila ke spánku. Burton postavil tři hlídky navíc, neboť jim již několikátý den hrozil útok somálských kmenů z horního i dolního konce pobřeží. Somálci byli přesvědčeni, že Britové jsou tu buď proto, aby zarazili lukrativní obchod s otroky, nebo aby uplatnili nárok na malou obchodní stanici.

V půl třetí ráno vytrhly Burtona ze spánku výkřiky a střelba.

Otevřel oči a zíral na střechu stanu. Na plachtě poskakovalo oranžové světlo.

Posadil se.

Dovnitř vpadl El Baljúz, hlavní průvodce.

„Útočí na nás!“ vykřikl a po snědé tváři mu přelétl zmatený výraz, jako by nemohl uvěřit vlastním slovům. „Vaše zbraň, efendi!“ Podal Burtonovi revolver.

Cestovatel shrnul příkrývky a vstal, pistoli položil na stůl s mapami, natáhl si kalhoty, s prasknutím si přetáhl přes ramena šle a zbraň opět zvedl.

„Další pitomé divadýlko!“ zazubil se na Hernea, který se už také probudil, rychle oblékl a popadl svůj kolt. „Všechno je to jen naoko, ale neměli bychom je nechat, aby si o sobě začali moc myslet. Vylezte ze stanu zadem, držte se dál od ohně a zjistěte, kolik jich je. Když to bude nutné, párkrát jim vystřelte nad hlavu. Brzy zase odtáhnou.“

„Jasně,“ odpověděl Herne a protáhl se pod plachtou v zadní části stanu.

Burton zkontroloval svou zbraň.

„Ježkova noho, Baljúzi, proč jsi mi dal nenabitou pistoli? Podej mi moji šavli.“

Zastrčil si kolt za pás kalhot a vytrhl šavli Arabovi z rukou.

„Spekeu!“ zahulákal. „Stroyane!“

Téměř vzápětí kdosi odstrčil stanovou chlopeň stranou a dovnitř vklopýtal Speke. Byl to vysoký, štíhlý a bledý muž s vodnatýma očima, světle hnědými vlasy a dlouhým hustým vousem. Obvykle míval klidný a poněkud rozpačitý výraz, ale teď se mu oči divoce leskly.

„Strhli mi stan nad hlavou! Málem jsem dostal nakládačku! Chystá se přestřelka?“

„Myslím, že ano,“ pronesl Burton, kterému konečně došlo, že situace je možná vážnější, než si zpočátku myslel. „Mějte oči na stopkách a připravte se na obranu tábora!“

Chvilí vyčkávali, kontrolovali svou výzbroj a poslouchali shon venku.

„Těch neřádů je tam spousta,“ ozval se za nimi hlas, „a naši zatracení strážníci vzali nohy na ramena!“ Byl to Herne, který se vrátil z průzkumu. „Párkrát jsem na tu chátru vypálil, ale pak jsem se zamotal do stanových šňůr. Nějaký somálský obr se po mně ohnal pěkně velkou palicí. Tak jsem to do toho grázla našil. Stroyan je buď v bezvědomí, nebo je po něm – nedokázal jsem se k němu dostat.“

Do stanu zboku cosi udeřilo. A potom znovu. Najednou se na plátno sesypala úplná smršť ran a všude kolem se rozezněl válečný pokřik. Útočníci se rojili jako vosy. Vchodem bodaly oštěpy. Látku drásaly dýky.

„Bismilláh!“ zaklel Burton. „Budeme se muset probít k zásobám a sehnat víc zbraní! Herne, vzadu jsou k tyči přivázaná kopí – vezměte je!“

„Ano, pane!“ přikývl Herne a vrátil se do zadní části stanu. Téměř ihned přiběhl zpátky a křičel: „Prořezávají se plátnem!“

Burton hlasitě zanađával. „Jestli na nás tahle zpropadená věc spadne, budeme tu jako v kleci. Vypadněte odtud! No tak! Hned!“

A vyrazil mezi stanovými chlopněmi do noci, kde se ocitl tváří v tvář přibližně dvaceti somálským domorodcům. Další pobíhali po táboře, odváděli velbloudy a drancovali zásoby. Burton zaklel, skokem se vrhl vpřed a pustil se do útočnicků šavlí.

Neleží tam naproti ve stínu poručík Stroyan? Těžko říct. Burton se prosekával k ležícímu tělu a šklebil se, neboť do něj bušily hole a ratiště kopí, otloukajíce ho a řezajíce až do krve.

Na okamžik se ohlédl, aby zjistil, jak si vedou ostatní, a spatřil Spekea, jak couvá do vstupu do stanu s pusou dokořán a panikou v očích.

„Neustupujte!“ zaburácel. „Budou si myslet, že se stahujeme!“

Speke na něj pohlédl s výrazem naprostého zděšení. A právě tehdy, uprostřed boje, skončilo jejich přátelství, neboť John Hanning Speke poznal, že jeho zbabělost byla odhalena.

Burtona zasáhla do ramene hůl, takže odtrhl oči od druhého Angličana, prudce se otočil a ohnal se ostrím po jejím majiteli. Strkali ho sem a tam. Do zad mu neustále tlačil pár rukou. Netrpělivě se otočil, zvedl šavli, jen aby v poslední vteřině rozpoznal El Baljúze. Ruka mu ztuhla uprostřed rány.

V hlavě mu vybuchla bolest.

Cosí těžkého ho táhlo do strany, dokud se nezhroutil na kamenitou zem.

Omámeně zvedl ruku. Obličej mu prošpikoval oštěp se zpětnými hroty; levou tváří pronikl dovnitř a pravou zase ven, přičemž mu vyrazil několik zadních zubů, pořezal jazyk a rozsekl patro.

Zoufale se snažil zůstat při vědomí.

Kdosi ho táhl pryč od konfliktu.

Burton omdlel.

Před stanem se do pranice vrhl Speke, rozběsněný odhalením ostudné vady jeho charakteru. Pozvedl svůj revolver Dean and Adams, přitiskl jeho ústí k hrudi muže, který skolil Burtona, a stiskl spoušť.